

Tieteessä tapahtuu -lehti 15 vuotta

Jan Rydman

Lähes täsmälleen 15 vuotta sitten ilmestyi ensimmäinen Tieteessä tapahtuu -lehden numero. Silloinen juuri valittu toiminnanjohtaja, dosentti Per-Edvin Persson kirjoitti 27.4.1983 päivätyn lehden saatesanoissa, että "Tieteellisten seurain valtuuskunta on kokeilun luonteisesti ryhtynyt kokoamaan jäsenseuroiltaan tietoja niiden toiminnasta, tarkoituksenaan 1) tiedottaa tiedotusvälineille Tieteellisten seurain valtuuskunnan ja seurojen tapahtumista" sekä "2) tiedottaa seuroille Tieteellisten seurain valtuuskunnan ja muiden seurojen toiminnasta sekä ajankohtaisista tiedepoliittisista kysymyksistä."

Persson ilmoitti edelleen, että ideoita tiedotteen kehittämiseksi otetaan vastaan ja että tarkoituksena olisi "toteuttaa kuukausittain ilmestyvä tiedote". Tavoite myös toteutui.

Varsinaisia artikkeleita tässä ensimmäisessä 7-sivuisessa avuisissa ei ollutkaan ellei sellaiseksi lasketa pientä kirjoitusta otsikon "TSV toimii – VSD verkar" alla:

"Tieteellisten seurain valtuuskunta vaatii lisää määrärahoja tieteelliseen julkaisutoimintaan".

Loppusivut sisälsivät kalenteritietoja menneistä ja tulevista tieteellisten seurojen tapahtumista.

Ajassa voidaan mennä myös paljon kauemmas. Jo valtuuskunnan perustamisen yhteydessä 1899 oli nimenomaan ehdotettu, että valtuuskunta ryhtyisi julkaisemaan erityistä "tieteellistä katsausjulkaisua".

Silloinen valtuuskunnan hallitus ei kuitenkaan lämmennyt ajatukselle. Kymmenkunta vuotta myöhemmin valtuuskunnan silloinen sihteeri J. A. Palmén (mm.

Tvärminnen tutkimusaseman perustaja) piti erityisen toivottavana säännöllisesti ilmestyvää julkaisua, jossa tieteelliselle maailmalle nopeasti voitaisiin antaa selostuksia seurojemme kokouksista sekä yhteenvetoja laajoista ja tärkeistä Suomessa suoritetuista tai suomalaisten suorittamista tutkimustöistä. Vieläkään ei tapahtunut mitään.

Kun Tieteessä tapahtuu -lehti sitten viimein 1983 aloitti, se oli pitkään lähinnä jäsenkirje-lehdistötiedote.

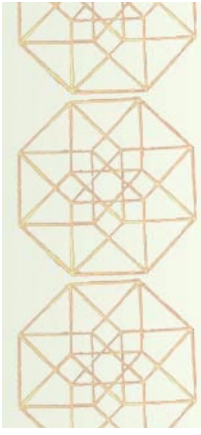
Vasta vuosi 1988 merkitsi käännekohtaa, jonka jälkeen tiedotetta saattoi perustellummin kutsua lehdeksi.

Tuolloin ryhdyttiin julkaisemaan esitelmätiivistelmiä tieteellisten seurojen tilaisuuksissa pidetyistä esitelmistä (ensimmäinen tämän sortin kirjoitus oli Erik Allardt'n "Sosiaalinen rakennemuutos"). Tuolloin aloitettiin myös Tiedeuutiset-palsta, nykyinen Lyhyesti-palsta, jota on harkitusti leimannut ehdottoman vakava kepeys ja kepeä vakavuus. Myös pääkirjoituskäytäntö sekä uutuuskirjojen esittelyt saivat tuolloin alkunsa. Itse asiassa lehti voisi 15-vuotisjuhlien lisäksi viettää samalla myös 10-vuotisjuhliiaan.

Eräänlaista rajapyykkiä merkitsi varmaankin myös se, että valtakunnallinen tiedotusväline alkoi noteerata tällaisen pienilevikkisen lehden: esim. Helsingin Sanomat viittasi 9.6.1991 Tieteessä tapahtuu -lehden jopa pääkirjoituksessaan. Toimittajan sielunelämä lienee sen sorttisesti rakentunut, että tällainen ilahdutti ja kannusti. Joku siis todellakin luki lehteä!

Seuraava vaihe alkoi neljä ja puoli vuotta sitten: silloin päätettiin ryhtyä tosissaan kehittämään lehteä. Tuolloin lehdestä tuli suunnilleen sen näköinen ja oloinen kuin se nyt on. Tulokset näkyvät myös painosmäärissä: lehden painos 15 vuotta sitten oli parisataa, 10-vuotta sitten 650 ja viisi vuotta sitten 1400. Nyt painos on jo lähes 4000 – ja se kasvaa koko ajan. Ei se Suomen suurin ole, mutta ehkei sen tarvitse ollakaan. Lehdestä ilmestyy nykyisin myös verkkoversio.

Tieteessä tapahtuu -lehdellä on hyvät edellytykset nousta keskeiseksi suomalaiseksi yleistiedelehdeksi – tähän on ollut pyrkimystä. Lehteä tehdään vähällä rahalla, se ehkä myös näyttää kaikkien värikkäiden lehtien rinnalla vaatimattomalta, mutta ehkä se on vain harhaa, ehkä se ei lopulta kuitenkaan ole sisällöltään täysin harmaa ja vailla merkitystä. Lehti ei kilpaile olemassaolevien lehtien kanssa, vaan se pyrkii täyttämään sen aukon, joka kulttuurilehtien kentässä

selvästi on ollut.

Lehdessä uskotaan sanaan. Lehdessä uskotaan siihen, että on ihmisiä, joita monenlaiset asiat kiinnostavat.

Lehdessä uskotaan, että tieteessä tapahtuu yhtä sun toista, josta on syytä kirjoittaa.

Lehden nimi ei varmaankaan ole trendikkään iskevä tai myyvä. Se saattaa jonkun korvissa kuulostaa vastaavalta kuin vaikkapa "Kaislikossa suhisee", kuten eräs ystäväni kerran tokaisi. Joskus taannoin toki mietittiin, josko nimi pitäisi vaihtaa. Ei tullut heti mieleen mitään ilmeistä – paitsi se Kaislikossa suhisee. Hetken harkinnan jälkeen päädyttiin ratkaisuun "nimi ennen mua syntynyt myös jälkeheni jää". Ei lehden kiinnostavuus nimestä ole kiinni.

Kirjoittaja on mm. Tieteessä tapahtuu -lehden päätoimittaja.